

K OTÁZKE FÁZOVÝCH POSUVOV NA ROZHRAINIACH

LADISLAV DUNAJSKÝ, Nitra

Úvod

Otázkou fázových posuvov na rozhraniach zaobral sa autor týchto riadkov v [1]. V tento článku, podobne ako v práci Škarevského v [2], príslušné podmienky pre maximum prepustného svetla sa neodvádzali, ale sa len ukázalo, ako sa tieto vzťahy [rovnice (1) a (2) tohto článku] transformujú, ak použijeme iný tvar amplitúdového koeficientu odrazu ako (3).

Formulácia problému

Podmienka pre maximum svetla prepusteného tenkou vrstvou ZnS ($n = 2,4$) usadenou na Ag ($n_3 = n_3 - ik_3 = 0,16 - i3,67$); pričom prvým prostredím je vzduch ($n_1 = 1$), je tvaru (prípad A):

$$(1) \quad 2n_2 d_2 - \frac{\delta_{23}}{2\pi} = m\lambda,$$

kde d_2 je hrúbka vrstvy, λ vlnová dĺžka svetla vo vákuu a m interferenčný rád (celé číslo).

Pre maximum prepustného svetla vrstvou ZnS z dvoch strán postriebrenou (t. j. $n_4 = n_3$) platí podmienka (prípad B):

$$(2) \quad 2n_2 d_2 - \frac{\delta_{23}}{\pi} = m\lambda.$$

Fázový posuv δ_{23} sa určí zo vzťahu:

$$(3) \quad r_{23} e^{i\delta_{23}} = \frac{n_2 - n_3}{n_2 + n_3}$$

Hodnota δ_{23} sa pre zjednodušenie ďalších výpočtov zaokruhluje na arc 120° . Z rovnic (1) a (2) dostaneme pre optické hrubky vrstvy vzťahy:

$$(4) \quad n_2 d_2 = \frac{3m+1}{6} \lambda,$$

$$(5) \quad n_2 d_2 = \frac{3m+2}{6} \lambda.$$

Odvodenie podmienok

Priepustnosť vŕstvy je daná vzťahom (porov. napríklad [3]):

$$(6) \quad \tau = \frac{n_3}{n_1} \frac{t_{12} t_{23}}{1 + r_{12}^2 r_{23}^2 + 2r_{12} r_{23} \cos(2x - \delta_{12} - \delta_{23})},$$

kde

$$x = \frac{2\pi}{\lambda} n_2 d.$$

Rovnáký vzťah platí, ak použijeme amplitúdový koeficient odrazu s opačným znamienkom ako (3). Príslušné fázové posuvy budeme označovať ako δ^- .

Podmienka pre maximum priepustnosti znie:

$$(7) \quad 2x - \delta_{12} - \delta_{23} = (2m + 1)\pi.$$

V prípade A je $\delta_{12} = \pi$ a $\delta_{23} = \text{arc } 120^\circ$; $\delta_{12}^- = 0$ a $\delta_{23}^- = \text{arc } 300^\circ$. Po úprave vieme, že pri použití δ a δ^- dostaneme pre optickú hrubku vzťah (4).*

V prípade B je $\delta_{12} = \text{arc } 300^\circ$ a $\delta_{23} = \text{arc } 120^\circ$, $\delta_{12}^- = \text{arc } 120^\circ$ a $\delta_{23}^- = \text{arc } 300^\circ$. Po úprave oboch dostaneme vzťah (5).*

Ak namiesto $n_3 = n_3 - ik_3$ používame $n_3 = n_3 + ik_3$ (t. j. komplexne združený výraz), pre priepustnosť vŕstvy dostaneme vzťah (porov. napr. [4]):

$$(8) \quad \tau = \frac{n_3}{n_1} \frac{t_{12} t_{23}}{1 + r_{12}^2 r_{23}^2 + 2r_{12} r_{23} \cos(2x + \delta_{12}^* + \delta_{23}^*)},$$

kde sme prislušné fázové posuvy označili hviezdičkou.

Rovnaké vzťahy platia aj pri použití fázových posuvov δ^- .

Podmienka pre maximum priepustnosti znie:

$$(9) \quad 2x + \delta_{12}^* + \delta_{23}^* = (2m + 1)\pi.$$

V prípade A je $\delta_{12}^* = \pi$, $\delta_{23}^* = \text{arc } 240^\circ$; $\delta_{12}^{*-} = 0$, $\delta_{23}^{*-} = \text{arc } 60^\circ$. V prípade B je $\delta_{12}^* = \text{arc } 60^\circ$, $\delta_{23}^* = \text{arc } 240^\circ$; $\delta_{12}^{*-} = \text{arc } 240^\circ$ a $\delta_{23}^{*-} = \text{arc } 60^\circ$. Na základe týchto hodnôt zo vzťahu (9) dostaneme pre optickú hrubku rovnaké výsledky ako predtým.

Súhrn

Problematikou fázových posuvov sa zaobalil autor tohto článku v [1]. V tomto článku sa nadvážuje na výsledky článku [1]. Na základe vzťorov pre priepustnosť sveta, ktoré vyplývajú z Maxwellových rovnic a ich hrančených podmienok pri použíti rôznych druhov fázových posuvov, odvodili sa podmienky pre maximum

* Interferenčné rády majú, pravda, iné poradové čísla.

prepusťného sveta. Z týchto podmienok dostaneme rovnaké hodnoty pre hrubku tenkých vŕstiev pri použití ktoréhokoľvek druhu fázových posuvov. Tým je znova dokázané, že pri dôslednom používaní ani jeden druh fázového posuvu nevedie k protifečeniam. K podobnému záveru prichádzá i Sokolov v [5].

LITERATÚRA

- [1] Dunajský L., Mat.-fyz. časopis 11 (1961), 203.
- [2] Škafarevskij I. N., ŽTF 26 (1956), 333.
- [3] Vaňiček A., *Optics of thin films*, Amsterdam 1960, 325.
- [4] Born M., Wolf E., *Principles of optics*, London 1959, 627.
- [5] Sokolov A. V., *Optičeskie svoistva metallov*, Moskva 1961, 45.

Došlo 28. 9. 1961.

Katedra matematiky a fyziky
Vysokej školy poľnohospodárskej
v Nitre

К ВОПРОСУ О ФАЗОВЫХ СООТНОШЕНИЯХ
НА ГРАНИЦАХ РАЗДЕЛА

Ладислав Дунайский

Résumé

Настоящая статья является продолжением результатов статьи [1]. На основании формул для прозрачности, вытекающих из уравнений Максвелла и их граничных условий при использовании различных видов фазовых свитков, были выведены условия для максимума пропущенного света. Из этих условий получаем однаковые значения для толщины тонких слоев при использовании любого из видов фазовых свитков. Тем самым слова показано, что при последовательном использовании ни один из видов фазового свитка не приводят к противоречиям. К аналогичному заключению приходит также Соколов в [5].